

De gamle, de store og det virkelig sande ansigt

Af Trine P. Mach, EP-kandidat og talsperson for JuniBevægelsen (liste J), projektleder i WWF Verdensnaturfonden

Når Unionens tre største lande holder lukket topmøde i Berlin, ikke kun for regeringslederne, men også med økonomi-, finans-, arbejds- og sundhedsministrene er det selvfølgelig ikke for sjov, men et forsøg på statskup. Kort før udvidelsen med 10 nye lande holdt de en lukket fest. Det signal er svært at misforstå og kan kun skabe usikkerhed: Hvad er det egentlig for et fællesskab, man tilbyder de nye medlemslande? Skal vi være ligeglade? Eller sure? Eller ydmyge, fordi vi jo også er så små?

Ingen af delene. Man kan ikke være ligeglad, hvis det viser sig, at de tre største og økonomisk stærkeste magter i EU er på vej til at udvikle et samarbejde inden for EU med inspiration fra G7- og G8-topmøderne mellem verdens største økonomier. Skal vi vænne os til et E3? Virkeligheden er jo, at den fransk-tyske motor, som tidligere i alt for høj grad har dirigeret - og vel fortsat dirigerer - EU, nu skal erstattes med en britisk-fransk-tysk motor. Det nye trekløver stjæler fællesskabet fra de andre! Ved at sætte sig på dagsordenen, sætter de sig på EU. Nok kan de tre ikke tilsammen mønstre tilstrækkeligt mange stemmer til at gennemføre ny lovgivning eller initiativer, men de har stemmer nok til at udgøre et blokerende mindretal. Og klapper de på forhånd af, hvad de vil bruge EU til, så er der ikke meget forhandling, når landene mødes ved Ministerrådets bord.

De tre store holdt sig ikke tilbage fra at diskutere institutionelle ændringer i EU: EU's konkurrenceevne, EU-forfatningen og den militære enhed, som EU-landene har besluttet at oprette. Det trilaterale topmøde vedtog ligefrem en plan for indretningen af EU-kommissionen, så alle EU's kerneområder nu skal sortere under en enkelt superkommissær. Det er en urovækkende magtforskydning.

Sur skal man heller ikke være, men Danmarks tavshed er besynderlig. Netop som lille land har vi jo en interesse i, at EU-fællesskabet er dét: Et fællesskab med fælles spilleregler, vedtaget i fællesskab. Mens Italien, Østrig, Polen, Estland, Portugal og Spanien har udtrykt vrede over Schröder, Chirac og Blairs enegang, var der tavst i det lille land mod nord, der ellers er meget afhængig af stærke internationale spilleregler. Det er aldrig fedt at sidde på bænken, men statsminister Fogh vælger rollen frivilligt. Han kridter åbenbart kun fodboldstøvlerne, når verdens supermagt, USA, løber på banen: Vi skulle deltage i Irak-krigen, koste hvad det ville. I EU-spørgsmål bliver han svært tavs og bortforklarer med, at det da ikke betyder noget, at tre EU-lande fløjter afgang for et EU i flere hastigheder. Selvfølgelig gør det det! Ellers mødtes de tre regeringschefer og flere af deres ministre jo ikke! Det er ikke for at slå tiden ihjel eller spille golf, vel?

Skulle vi så være ydmyge, fordi vi er et lille land? Helt ærligt: Hele ideen bag EU-samarbejdet - i hvert fald ifølge den officielle forklaring man får ved højtidelige lejligheder - er at lande skaber fælles bindende regler, fælles retsprincipper for at binde vilkårlig magtudøvelse ind. Det princip bliver brudt hvis det trilaterale samarbejde cementeres og dermed genindsætter de store landes magt. De vælger at køre sololøb, besætte EU og bestemme takten for os andre.

For de nye medlemslande må det være en barsk vågner op til EU's sande ansigt: I får en invitation, men vi ændrer spillereglerne uden Jer. Man så det allerede på EU-topmødet i december, hvor Polen blev udråbt til den skyldige i "sammenbruddet", selvom Polen blot afviste en ændring i den stemmevægt, landet havde fået tildelt i Nice-traktaten (og som polakkerne ved folkeafstemningen havde stemt ja på grundlag af).

Netop fordi vi har fælles interesser og en fælles fremtid, nytter det ikke noget, at de tre gamle skrider og holder deres egen lille lukkede fest, fordi de ikke kan få deres vilje. Forpligtende fællesskaber tvinger os til at gå på kompromis; det gælder også for gamle og store. Det er jo hele ideen ved at lave fælles regler og fælles institutioner. Men stadfæster jungleloven som et acceptabelt princip.

Der er al mulig grund til at forholde sig afvisende til det trilaterale topmødes genindførelse af stormagts-dominans. Det bliver det europæiske samarbejde som vi alle har brug for, hverken mere demokratisk, dynamisk eller moderne af. Tværtimod.

E3 er et uønsket stof i den europæiske gryderet.

Trine Pertou Mach er cand.scient.pol. fra Århus Universitet. Hun arbejder som projektleder for WWF Verdensnaturfonden og er talsperson for JuniBevægelsen og en af spidskandidaterne på liste J til EU-parlamentsvalget. Specialist i menneskerettigheder, demokratisering og civilsamfundsudvikling. 1998-2001 ansat som politisk akademisk medarbejder i EU-parlamentet med fokus på EU's institutionelle forhold (åbenhed, integration, komitologi, traktatforhandlinger og regeringskonferencer). 2001-3 ansat på EU-kommissionens delegation i Kairo, Ægypten med ansvar for NGO-bistand, civilsamfund, demokrati og fattigdoms-bekæmpelse; dækkede menneskerettigheds-situationen i landet. Har skrevet en række debatindlæg og bidrag til bøger (bl.a. "Udfordring Europa", Forlaget Politisk Revy, 2002; "Scenarier for europæisk samarbejde. Hvidbog om fire mulige udviklinger af det europæiske samarbejde" (kommer)). Hun er foredragsholder og debattør, og har bl.a. været kommentator for Dagen og dagbladet Information.

Tre dinosaurer holder kaffeslabberas...

Af Ellen Trane Nørby, EP-kandidat for Venstre, præsident for LYMEC, European Liberal Youth

Hvordan skal man forholde sig til, at EUs tre dinosaurer tager udviklingen i egen hånd og mødes til trilaterale samtaler? Skal man "forbyde" møderne, eller skal man tage lidt mindre tungt på det og konstatere, at det er utopi at tro, at en konservativ, en socialdemokrat og en tredje-vej politiker vil kunne nå til enighed om alt?

Lad os være ærlige. Havde det ikke været for EU og de klare regler, som ligger til grund for samarbejdet, så ville det have været de store lande, der havde domineret - og vi andre havde så haft valget mellem at følge trop eller indgive protest for at blive taget med i betragtning. Men ethvert nyt forsøg fra de mindre lande på at få stormagterne til at ændre mening ville have været en udsigtsløs opgave - på den internationale arena er det stadig jungleloven, der gælder.

Det europæiske samarbejde har været en styrke for Europa - og for de mindre lande - fra dag ét. Gennem et forpligtende samarbejde har vi fået langt mere indflydelse end vores størrelse umiddelbart berettiger til. Konkurrencereglerne, Det Indre Marked og de fælles standarder har været

med til at sikre, at de store lande ikke har kunnet udkonkurrere os andre på baggrund af statsstøtte, barrierer eller underbordsaftaler.

Hvad er de mulige konsekvenser af, at Europas tre dinosaurer – Frankrigs præsident Jacques Chirac, Tysklands Kansler Gerhard Schröder og Englands Premierminister Tony Blair i sidste uge valgte at stikke hovederne sammen og hviske-tiske om Europas fremtid?

Personligt synes jeg, at det er problematisk, hvis de trilaterale møder udvikler sig til en slags mini-EU-topmøder, hvor de tre store lande handler deres interesser af indbyrdes og udveksler, hvor deres røde linjer går i forbindelse med en given forhandling.

Men når det er sagt, så bør man huske, at der historisk set altid været forskellige drivmotorer i det europæiske samarbejde. Rent faktisk er den indflydelse, som de store lande traditionelt har haft, blevet væsentligt reduceret. Den fransk-tyske akse, som tidligere dominerende alt, har nu måttet koble det traditionelt EU-skeptiske Storbritannien på, for ikke at være i pinligt undertal – og mindretal. EU består netop af mindretal. De små lande er i mindretal; de store lande er i mindretal - selv Tyskland, Frankrig og Storbritannien er i mindretal. Stemmemaessigt har de tre lande ikke nok stemmer til selv at kunne gennemføre et initiativ - selv om de skulle kunne blive enige.

Hvordan skal man så forholde sig til møderne? Man hverken kan eller skal forbyde dem. Men man bør fra de øvrige EU lande være sig bevidste om dagsordenen og intentionen bag møderne. Som jeg startede med at sige, så hersker jungleloven på den globale arena. Først når jungleloven erstattes af bindende og klare regler, så kan også de mindre lande træde ind som reelle og indflydelsesrige aktører.

Svaret på de trilaterale møder er derfor et stærkere EU med endnu klarere regler og sanktionsmuligheder, ikke et svagere EU. Et svagere EU er netop anledningen og grobunden for de trilaterale aftaler og det er i sidste ende ikke i vores interesse.

Tag nu for eksempel sagen om stabilitetspagten. Den helt uacceptable aftale mellem Tyskland og Frankrig om, at de to lande ikke skulle straffes for deres forseelser er nu indbragt for EF-Domstolen. Ingen tvivl om, at det ville have været langt mere positivt om situationen aldrig var nået så vidt, og at Tyskland og Frankrig på lige fod med de øvrige lande havde overholdt reglerne. Men Kommissionens beslutning om at bringe sagen til retten beviser, at EU er et samarbejde, som bygger på retstatsprincipper og lighed for loven. EU er ikke et tagselvbord, hvor de store kan tage for sig af retterne som det passer dem. Det internationale samfund er en skolegård, hvor de store tryner de små. EU er en skolegård med vagt, hvor de store ikke længere kan tryne de små uden at det får konsekvenser. Hvor stor indflydelse de trilaterale topmøder skal have, er op til de øvrige EU medlemslande at beslutte. Men afskediger man vagten i skolegården, så bliver de store for alvor dominerende.

Ellen Trane Nørby (f.1980) afløste i juni Bertel Haarder som kandidat til Europaparlamentet for Venstre i Københavns Amt. Siden 1999 har hun været vice-præsident og siden præsident for LYMEC – den Liberale Ungdomsorganisation i Europa, som har 67 medlems-organisationer og 150.000 medlemmer. Medlem af Venstre og VU siden 1995. Har arbejdet som politisk sekretær på Christiansborg i fire år. Har fra 1999 været med til at arrangere en række demokrati-, forsonings- og uddannelses-seminarer for unge på Balkan, i Østeuropa og i Mozambique. ETN er født og opvokset i Nr. Nissum i Vestjylland, men flyttede i 1998 til København. Til sommer afslutter hun sin kandidatgrad i Kunsthistorie, som er suppleret med et to-årigt sidefag i Statskundskab.